

საქართველოს ეროვნული ბანკი
National Bank of Georgia

ქართული ფასიანი ქაღალდების კატალოგი

GEORGIAN BONDS AND STOCKS CATALOGUE

შპს "საქართველოს ეროვნული ბანკი"

თბილისი 2025 Tbilisi

საქართველოს ეროვნული ბანკი
National Bank of Georgia

შემდგენლები:

როლანდ სპანდერაშვილი
ნათია ოსეფაშვილი

დიზაინერი:

ნატა ყუბანეიშვილი

© საქართველოს ეროვნული ბანკი.

სარჩევი

	შესავალი	4
1/	თბილისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი	6
2/	ქუთაისის მიხეილის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი	16
3/	თბილისის კომერციული ბანკი	24
4/	თბილისის ვაჭართა ბანკი	28
5/	ამიერკავკასიის ბანკი თბილისში	32
6/	ამიერკავკასიის რკინიგზის საზოგადოება	36
7/	კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოება	42
8/	თბილისის ტრამვაის საზოგადოება	46
9/	ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტის წარმოების საზოგადოება	52
10/	კავკასიის სამრეწველო და მეტალურგიული საზოგადოება	54
11/	ქალაქ თბილისის საქალაქო ობლიგაცია	56
12/	ქალაქ ფოთის საქალაქო ობლიგაცია	60
13/	თბილისის საქალაქო საკრედიტო საზოგადოება	68

შესავალი

ნინამდებარე კატალოგი მოიცავს XIX საუკუნის მეორე ნახევრისა და XX საუკუნის დასაწყისის საქართველოს ეკონომიკური და ფინანსური ისტორიის ამსახველ საინტერესო მემკვიდრეობას სხვადასხვა ტიპის ფასიანი ქაღალდების სახით.

1830-იანი წლებიდან ევროპაში დამსოფლიოში დაწყებული სამთო მოპოვების, მეტალურგიის, სარკინიგზო მშენებლობის, ნავთობის წარმოების, სატრანსპორტო და საბანკო-საფინანსო დარგის განვითარების ბუმი რუსეთის იმპერიის რეალობაშიც აისახა. აღნიშნულ პერიოდში რუსეთის იმპერიაში გატარებულმა სოციალურ-ეკონომიკურმა რეფორმებმა, მათ შორის ბატონყმობის გაუქმებამ, საქართველოს ეკონომიკური განვითარების პროცესშიც მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა.

ბატონყმობის გაუქმების შემდეგ, როგორც რუსეთში, ასევე საქართველოში დაჩქარდა ურბანიზაციის პროცესი. თავის მხრივ, ურბანიზაციის პროცესმა თავისუფალი შრომის ბაზრის ჩამოყალიბება განაპირობა, რასაც მოჰყვა მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურული პროექტების განვითარება. პროექტების განსახორციელებლად რუსეთის მთავრობის მიერ გამოყოფილი თანხების გარდა, საჭირო გახდა დამატებითი ფულადი სახსრების მოძიება. ამ მიზნით უშვებდნენ სააქციო ფასიან ქაღალდებს აქციების სახით ან სავალო ფასიან ქაღალდებს – ობლიგაციებისა და გირავნობის ფურცლები სახით.

წინამდებარე კატალოგში წარმოდგენილი ფასიანი ქაღალდები მნიშვნელოვანია როგორც ქართული ბიზნესის ფორმირებისა და ფინანსური ისტორიის შესწავლის, ასევე მხატვრული დიზაინის თვალსაზრისით.

ფასიანი ქაღალდები მნიშვნელოვანია როგორც შინაარსობრივი, ასევე მხატვრული თვალსაზრისით.

მსოფლიოში 1970-წლებიდან განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ისტორიული ფასიანი ქაღალდების შეგროვებისა და შესწავლის მიმართულებას სახელწოდებით „სკრიპოფილია“, რომელიც მხოლოდ ჰობის ერთ-ერთი ფორმას კი არ წარმოადგენს, არამედ ისტორიული მემკვიდრეობის გააზრების საშუალებასაც იძლევა.

კატალოგი განკუთვნილია ისტორიკოსების, ეკონომისტების, ფინანსისტების კოლექციონერების და საქართველოს საფინანსო-ეკონომიკური ისტორიით დაინტერესებული ფართო საზოგადოებისათვის.

თბილისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი

XIX საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკურმა რეფორმებმა და მათ შორის ბატონყმობის გაუქმებამ, მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ცვლილებები გამოიწვია. შეიქმნა მოქნილი საკრედიტო ორგანიზაციები, რუსეთის იმპერიაში ჩამოყალიბდა სხვადასხვა დამოუკიდებელი კომერციული და სამინათმოქმედო ბანკები. 1860 წელს რუსეთში ოფიციალურად გაიხსნა სახელმწიფო ბანკი. რომელმაც მალევე, 1866 წელს თბილისში გახსნა წარმომადგენლობა კანტორის სახით. „რუსეთის სახელმწიფო ბანკის თბილისის კანტორა“ გარკვეულწილად მაკონტროლებელის ფუნქციას ასრულებდა.

თბილისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის დაარსების იდეა საგლეხო რეფორმის პერიოდში წარმოიშვა. ინიციატორი იყო თბილისის გუბერნიის მარშალი დიმიტრი ყიფიანი. მანვე შეიმუშავა ბანკის წესდების პროექტი, მაგრამ მთავრობამ არ დაამტკიცა. 70-იანი წლებიდან საადგილმამულო ბანკის დაარსებაში აქტიურად ჩაებნენ თერგდალეულები ილია ჭავჭავაძის მეთაურობით. მათი შეხედულებით, ბანკი ქართველთა კონსოლიდაციისა და თვითმოქმედების დასაყრდენი უნდა ყოფილიყო. ილია ჭავჭავაძემ შეიმუშავა ბანკის წესდების ახალი პროექტი, რომელიც 1874 წელს დაამტკიცა იმპერიის ფინანსთა სამინისტრომ.

თბილისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი ილია ჭავჭავაძის ხელმძღვანელობით 1875 წლიდან შეუდგა

მუშაობას. ბანკის სანესდებო კაპიტალი 240 000 მანეთს შეადგენდა. ბანკის ძირითადი მიმართულება მემამულეებზე მოკლევადიანი და გრძელვადიანი იპოთეკური სესხის გაცემა იყო, რისთვისაც გირავნობის ფურცლებს უშვებდა 100, 500 და 1000 მანეთის ნომინალით. მისი მოქმედების არეალი ვრცელდებოდა თბილისის, ქუთაისის, ერევანის, ბაქოს და ელიზავეტოპოლის გუბერნიებში, ასევე, ბათუმის, სოხუმის ოლქებსა და ართვინის ოკრუგში.

სახელმძღვანელო პრინციპების თანახმად, სათავადო-ზნაურო ბანკი არა მხოლოდ ფინანსური, არამედ საზოგადოებრივი დაწესებულებაც იყო და მოგებული ფული ქვეყნის საჭიროებებისა და სოციალური მიზნებისთვის უნდა გაღებულიყო. ამ მიზნით ბანკთან შეიქმნა საგანგებო ფულადი ფონდი „საერთო სასარგებლო კაპიტალის“ სახელწოდებით, რომლის პირდაპირ დანიშნულებას ქართული სკოლების, საზოგადოებრივ-კულტურული დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების, სხვადასხვა ეროვნული მნიშვნელობის ღონისძიებების დაფინანსება წარმოადგენდა. 1875 წლიდან - 1909 წლამდე თბილისის საადგილმამულო ბანკმა საერთო საზოგადოებრივი საჭიროებებისათვის 2 მილიონამდე მანეთი დახარჯა. ამ პერიოდში დაფინანსდა ქართული სახელმწიფოებრიობისა და ეროვნული თვითმყოფადობის გადასარჩენად გადამწყვეტი მნიშვნელობის მქონე პროექტები, როგორიცაა კახეთის რკინიგზის მშენებლობა - 15000 მანეთი, თბილისის ქართული გიმნაზიის საჭიროებები - 1304883 მანეთი;

ილია წინამძღვრიშვილის მიერ დაარსებული სასოფლო-სამეურნეო სკოლა;

თბილისის, გორისა და თელავის ქალთა სასწავლებლები;

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება - 11 000 მანეთი;

ქართული თეატრის განვითარება და შენობის შეკეთება - 100 000 მანეთი;

ბანკმა გაიღო სახსრები ქოლერის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის და შიმშილიანობის პერიოდში მოსახლეობის დასახმარებლად.

ბანკმა იარსება 1921 წლამდე.

თბილისის საადგილმამულო სათავადაზნაურო ბანკის
(ილიას ბანკი) 100 მანეთიანი გირავნობის ფურცელი

1000

სათხადო მანეთი.

1000

ТИФЛИСКИЙ
ДВОРЯНСКИЙ

5%

ЗЕМЕЛЬНЫЙ БАНКЪ.

Серия 20.

№ 29215

ЗАКЛАДНОЙ ЛИСТЪ

ВЪ ТЫСЯЧУ РУБЛЕЙ,

по выдѣлѣ ссуды подъ залогъ недвижимыхъ имуществъ въ губерніяхъ:
Тифлисской, Эриванской, Бакинской, Елисаветпольской и Нутаис-
ской, и въ округахъ: Сухумскомъ, Батумскомъ, съ гор. Батумомъ,
и Артавинскомъ.

Листъ сей приносить дохода по **ПЯТИ** процѣнтамъ въ годъ,
уплачиваемыхъ пополутодно, 2 Января и 1 Июля,
съ удержаніемъ сбора съ доходовъ отъ денежныхъ капиталовъ.

Предсѣдатель Правленія *А. М. Саввадиди*

Члены Правленія: *А. М. Саввадиди*
А. М. Саввадиди
А. М. Саввадиди

Тифлисъ, 1902 г.

Уполномоченный отъ
Женитерства Финансовъ

§ 82. Die Zahlung der Zinsen der Pfandbriefe
und des nominalen Wertes der amortisierten Rente
wird garantiert: a) durch die alljährlichen Einzahlun-
gen der Darlehen-Kapitalgeber (§ 27 und 28);
b) durch das Grund-Capital (§ 90), und c) durch
die solidarisches Haftbarkeit allein bei der
Bank verpfändeten nachweislichen Ver-
mögen (§ 21).

§ 82. Le paiement des intérêts des lettres
de gage et de la valeur nominale des titres
sortis en tirage est garanti: a) par les paiements
annuels des emprunteurs (§ 27 et 28); b) par
le capital de fondation (§ 90), et c) par la
responsabilité solidaire de tous les biens
engagés à la Banque (§ 21).

Lettre de gage de mille roubles à 5%.

1000

1000

Pfandbrief über Ein Tausend Rubel zu fünf Procent.

Mortgage Bond for One Thousand Roubles at five percent.

თბილისის საადგილმამულო სათავადაზნაურო ბანკის
(ილიას ბანკი) 1000 მანეთიანი გირავნობის ფურცელი

თბილისის სათავადაზნაურო
საადგილმამულო ბანკი

დimitრი ყიფიანი

ივანე მერგელოვი

ილია ჭავჭავაძე

ქუთაისის მიხეილის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკი

XIX საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკურმა რეფორმებმა და მათ შორის ბატონყმობის გაუქმებამ, მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ცვლილებები გამოიწვია. შეიქმნა მოქნილი საკრედიტო ორგანიზაციები, რუსეთის იმპერიაში ჩამოყალიბდა სხვადასხვა დამოუკიდებელი კომერციული და სამინათმოქმედო ბანკები. 1860 წელს რუსეთში ოფიციალურად გაიხსნა სახელმწიფო ბანკი, რომელმაც მალევე, 1866 წელს თბილისში გახსნა წარმომადგენლობა კანტორის სახით. „რუსეთის სახელმწიფო ბანკის თბილისის კანტორა“ გარკვეულწილად მაკონტროლებელის ფუნქციას ასრულებდა.

ქუთაისის მიხეილის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის დაარსების იდეა საგლეხო რეფორმის პერიოდში, 1866 წელს დაიბადა. ინიციატორები იყვნენ ბესარიონ და ნიკოლოზ ლოღობერიძეები, აკაკი წერეთელი, ნიკო ნიკოლაძე, სერგი მესხი და სხვები. ამ იდეას მხარს უჭერდა ილია ჭავჭავაძეც. ბანკის წესდების შესადგენად ქუთაისის თავადაზნაურობამ კომისია აირჩია. 1873 წელს წესდება ნიკოლოზ ლოღობერიძის ხელმძღვანელობით მომზადდა, ხოლო ბანკი მუშაობას 1876 წლის პირველ მაისს შეუდგა. ბანკს მართავდა გამგეობა, რომლის პირველ თავმჯდომარედაც ბესარიონ ლოღობერიძე აირჩიეს. ერთი წლის შემდეგ კი ბანკის გამგეობის თავმჯდომარედ დაინიშნა ნიკოლოზ ლოღობერიძე.

ქუთაისის მიხეილის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის ძირითადი დანიშნულება მემამულეებზე მოკლევადიანი და გრძელვადიანი იპოთეკური სესხის გაცემა იყო. ბანკი უშვებდა 100, 500 და 1000 მანეთიან გირავნობის ფურცლებს და მისი მოქმედების არეალი ვრცელდებოდა ქუთაისის და თბილისის გუბერნიებში, ბათუმის, სოხუმის ოლქებსა და ართვინის ოკრუგში. ასევე, ბანკს ჰქონდა თავისი ფილიალი თბილისში. ქუთაისის სათავადაზნაურო-საადგილმამულო ბანკმა მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა დასავლეთ საქართველოს კულტურულ და სოციალურ-ეკონომიკურ ცხოვრებაში.

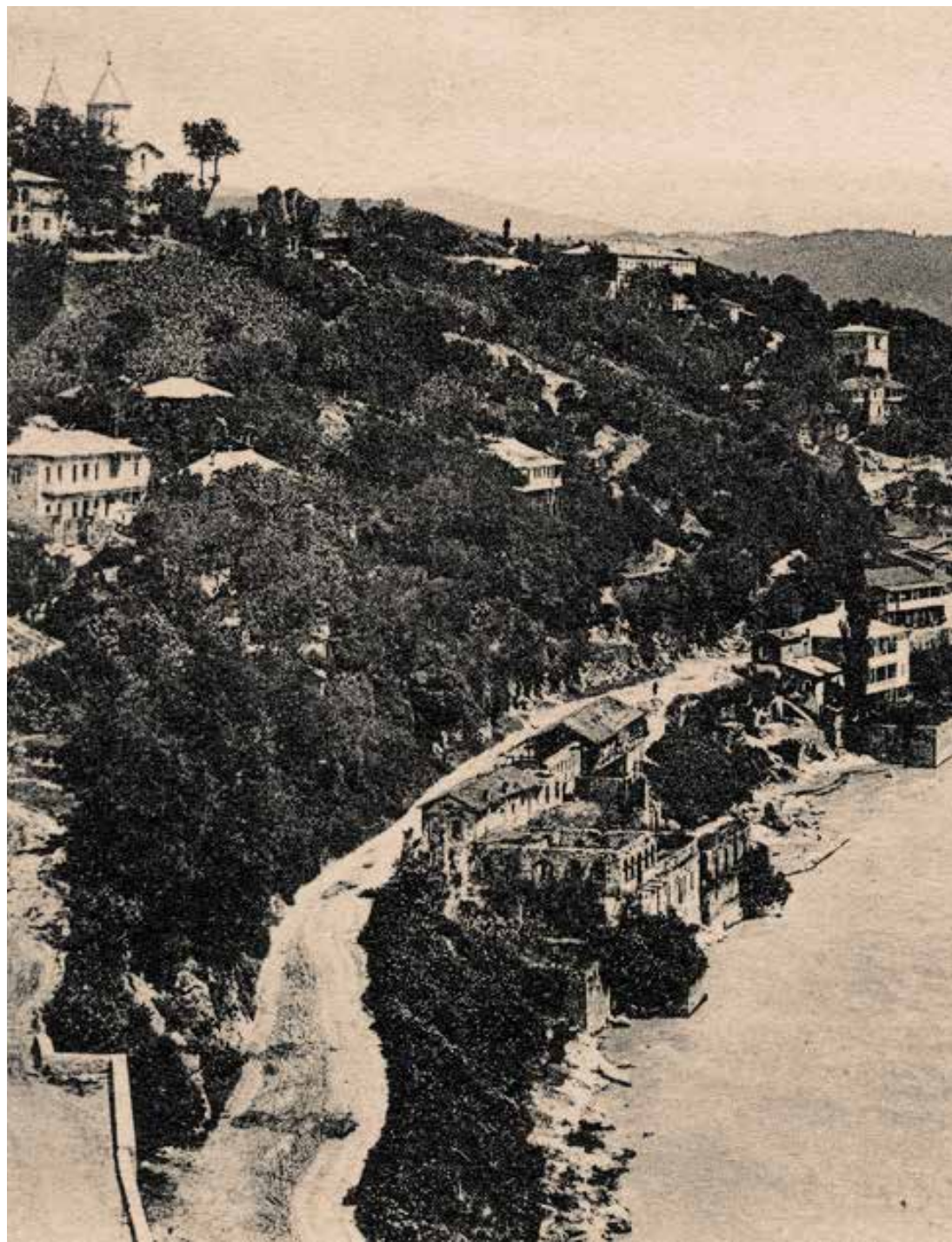
ქუთაისი. რუსთაველის ქუჩა

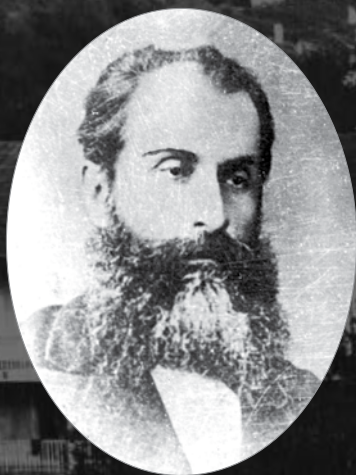
ქუთაისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის 100
მანეთიანი გირავნობის ფურცელი

ქუთაისის სათავადაზნაურო საადგილმამულო ბანკის 1000
მანეთიანი გირავნობის ფურცელი

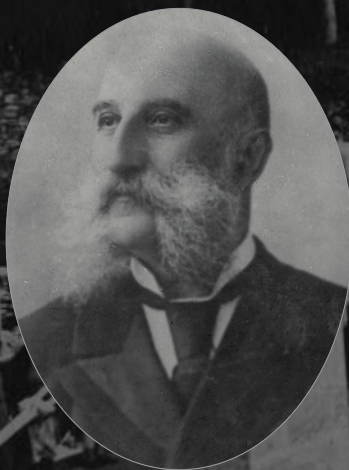

ბესარიონ ლოლობერიძე

ნიკო ნიკოლაძე

ნიკოლოზ ლოლობერიძე

თბილისის კომერციული ბანკი

XIX საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკურმა რეფორმებმა და მათ შორის ბატონყმობის გაუქმებამ, მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ცვლილებები გამოიწვია. შეიქმნა მოქნილი საკრედიტო ორგანიზაციები, რუსეთის იმპერიაში ჩამოყალიბდა სხვადასხვა დამოუკიდებელი კომერციული და სამინათმოქმედო ბანკები. 1860 წელს რუსეთში ოფიციალურად გაიხსნა სახელმწიფო ბანკი, რომელმაც მალევე, 1866 წელს თბილისში გახსნა წარმომადგენლობა კანტორის სახით. „რუსეთის სახელმწიფო ბანკის თბილისის კანტორა“ გარკვეულწილად მაკონტროლებელის ფუნქციას ასრულებდა.

1870 წლის მაისში თბილისელმა ვაჭრებმა კავკასიის მეფისნაცვალს მიმართეს თხოვნით, რომ ეშუამდგომლა იმპერატორის წინაშე, თბილისში ბანკის დაარსების თაობაზე. რუსეთის იმპერატორმა 1871 წლის 21 მაისს დაამტკიცა თბილისის კომერციული ბანკის წესდება. საწესდებო კაპიტალი შეადგენდა 500 000 მანეთს. დამფუძნებელთა პირველი საერთო კრება ჩატარდა 1871 წლის სექტემბერში, საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა კ. რეიტერი. ბანკმა გამოუშვა 200 მანეთიანი 2500 აქცია. წესდებით შესაძლებელი იყო კაპიტალის გაზრდა იმავე ნომინალური ღირებულების ახალი აქციების გამოშვების გზით. 1909 წლისთვის ბანკის კაპიტალი შეადგენდა 2 000 000 მანეთს, ამავე დროს, ბანკს ჰქონდა კიდევ 1

თბილისის კომერციული ბანკის ბაქოს ფილიალი. ლია ბარათი

000 000 მანეთის სათადარიგო კაპიტალი. ბანკის აქციონერები იყვნენ ამიერკავკასიაში განთქმული თბილისელი მსხვილი ვაჭრები, მრეწველები და მოაჯარადეები: ე. დავითაშვილი, ა. ევანგელაშვილი, მ. ალიხანოვი, გ. თამამშევი, ი. ამირალოვი, ი. ზუბალაშვილი. ი. ანანოვი, ნ. ბეგთაბეგოვი, ე. ეჭუბოვი, პ. ნადირაძე, პ. ნაკაშიძე, ა. ონიკაშვილი. პ. ფრიდონოვი. ა. ყორღანოვი, კ. როტინოვი, ძმები მირიძე-მანოვი და ი. თაიროვი.

ბანკი ახორციელებდა ამიერკავკასიაში: საბანკო, საფინანსო ოპერაციებს, ასევე, აფინანსებდა ვაჭრობის, მრეწველობის, უძრავი ქონების, მარგანეცისა და ნავთობის მრეწველობის დარგებს. მას ფილიალები ჰქონდა: ბაქოში, ერევანში, ბათუმსა და გროზნოში. მისი აქციები ივაჭრებოდა სანქტ-პეტერბურგის საფონდო ბირჟაზე ხშირად ნომინალის ორმაგი ოდენობით. თბილისის კომერციულმა ბანკმა 1921 წლის საბჭოთა ოკუპაციამდე იარსება.

თბილისის კომერციული ბანკის 200 მანეთიანი აქცია

თბილისის კომერციული ბანკის შენობა. ღია ბარათი

თბილისის ვაჭართა ბანკი

XIX საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკურმა რეფორმებმა და მათ შორის ბატონყმობის გაუქმებამ, მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ცვლილებები გამოიწვია. შეიქმნა მოქნილი საკრედიტო ორგანიზაციები, რუსეთის იმპერიაში ჩამოყალიბდა სხვადასხვა დამოუკიდებელი კომერციული და სამიწათმოქმედო ბანკები. 1860 წელს რუსეთში ოფიციალურად გაიხსნა სახელმწიფო ბანკი, რომელმაც მალევე, 1866 წელს თბილისში გახსნა წარმომადგენლობა კანტორის სახით. „რუსეთის სახელმწიფო ბანკის თბილისის კანტორა“ გარკვეულწილად მაკონტროლებელის ფუნქციას ასრულებდა. 1871 წლიდან კი თბილისში კომერციული და საკრედიტო ორგანიზაციები გაიხსნა.

1912 წლის 30 ნოემბერს დაარსდა თბილისის ვაჭართა ბანკი 5 000 000 რუბლის სანესდებო კაპიტალით. დამფუძნებლებს შორის იყო ქალაქ თბილისის მერი ალექსანდრე ხატისოვი. დირექტორთა საბჭოში შედიოდნენ: ა. მილიანცი, მ. ბერბეროვი და ი. ხუდადოვი. მმართველად დაინიშნა აზოვ-დონის ბანკის თანამშრომელი ვ. ტერ-ზახაროვი. ბანკმა გამოუშვა 250 მანეთიანი აქციები, რომელიც თბილისის მოსახლეობაში საკმაოდ ფართოდ ივաჭრებოდა. 1915 წელს ბანკმა დამატებით 5 000 000 რუბლის აქციები გამოუშვა.

პირველი მსოფლიო ომის (1914-1918) პერიოდში იგეგმებოდა თბილისის ვაჭართა ბანკის გაერთიანება ძმები ჯამაგოვების მოსკოვის საბანკო სახლის, კავკასიური ბანკის, როსტოვის სავაჭრო ბანკისა და ჩახაროვის საბანკო სახლის ერთიან მძლავრ ორგანიზაციად. 1917 წელს რუსეთის იმპერიის დაშლისა და შექმნილი რთული პოლიტიკურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გამო აღნიშნული გაერთიანება ვერ შედგა. ტფილისის ვაჭართა ბანკმა საქართველოს საბჭოთა ანექსიამდე იარსება.

თბილისის ვაჭართა ბანკის 250 მანეთიანი აქცია

თბილისის ვაჭართა ბანკის შენობა

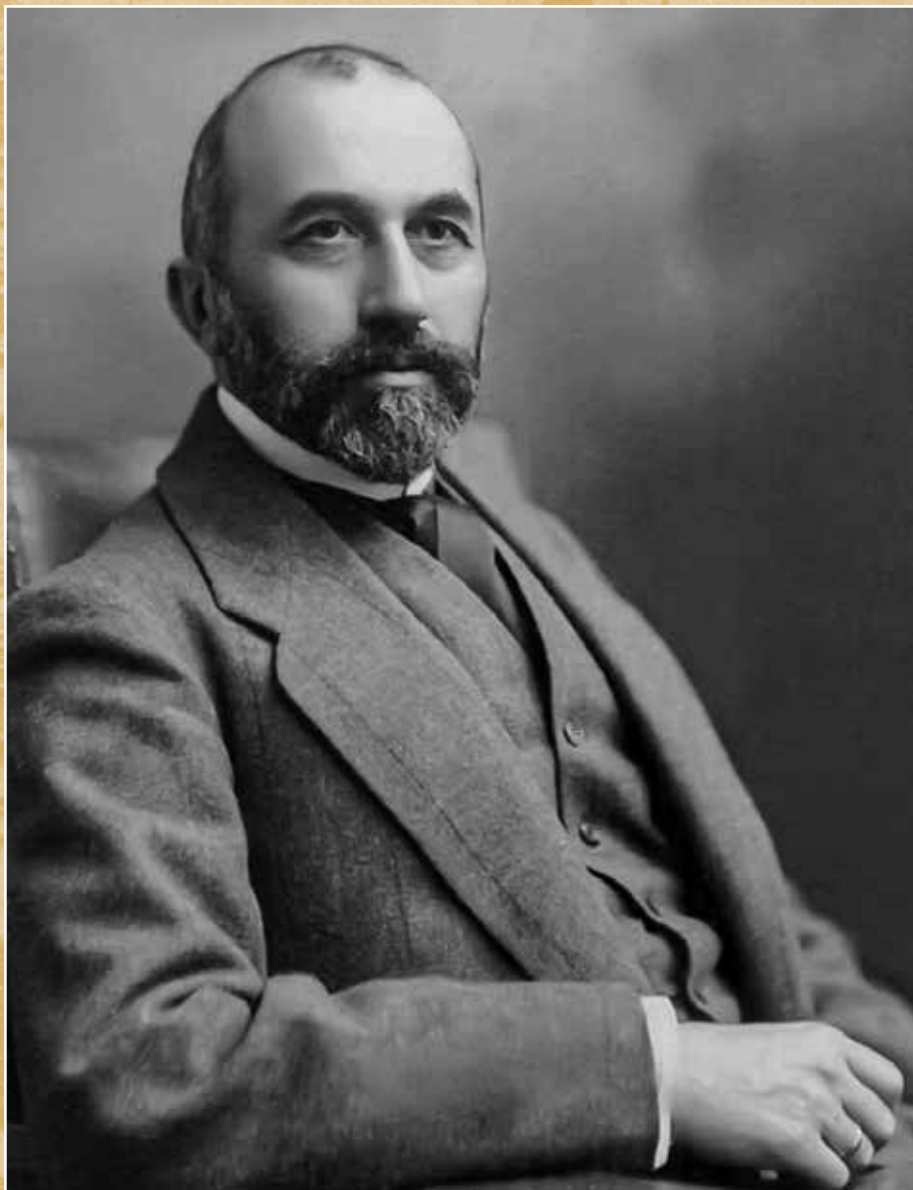

ამიერკავკასიის ბანკი თბილისში

XIX საუკუნის 90-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში მიმდინარე ეკონომიკურმა რეფორმებმა და ინდუსტრიულმა რევოლუციამ მნიშვნელოვანი საზოგადოებრივი ცვლილებები გამოიწვია, თუმცა 1905 წლიდან დაწყებულმა საგარეო და საშინაო პოლიტიკურმა დაძაბულობამ, 1914 წლიდან რუსეთის პირველ მსოფლიო ომში ჩართვამ, საბოლოოდ 1917 წლისთვის რუსეთის იმპერიის დაშლა გამოიწვია. აღნიშნულ პერიოდში მთელს რუსეთის იმპერიის ტერიტორიაზე შეიმჩნეოდა საფინანსო-ეკონომიკური და ფულად-საკრედიტო კრიზისი. რთული სიტუაცია იყო განსაკუთრებით რეგიონებში, მათ შორის კავკასიასა და თბილისში საკმაოდ შესამჩნევი იყო ფინანსური კრიზისი. სწორედ ამ პერიოდში როდესაც თბილისში და კავკასიის სხვა რეგიონებში მოქმედ საბანკო-საფინანსო ორგანიზაციებს ხშირად არსებობის საფრთხე ედგათ, ქართველი ფინანსისტის, მრეწველისა და საზოგადო მოღვაწის, აკაკი ხოშტარიას მონაწილეობითა და ხელმძღვანელობით, 1917 წლის დასაწყისში, თბილისში დაარსდა ამიერკავკასიის ბანკი, რომლის აქციათა საკონტროლო პაკეტს სწორედ აკაკი ხოშტარია ფლობდა. ბანკის გამგეობის თავჯდომარედ არჩეულ იქნა ცნობილი ქართველი ფინანსისტი იასონ ლორთქიფანიძე (შემდგომში საქართველოს სახელმწიფო ბანკის პირველი მმართველი) ბანკის გამგეობის წევრი იყო ასევე ცნობილი ქართველი მეწარმე და ფინანსისტი რაჟდენ დათეშიძე. ამიერკავკასიის საწესდებო კაპიტალი შეადგენდა 3 000 000 მანეთს. 1918 წლიდან ბანკი უშვებდა 250 მანეთიან უსახელო აქციებს. 1920 წლიდან ბანკს ხელმძღვანელობდა რაჟდენ დათეშიძე. ბანკი ფუნქციონირებდა საქართველოს საბჭოთა ანექსიამდე.

ამიერკავკასიის ბანკის 250 მანეთიანი აქცია

იასონ ლორთქიფანიძე

აკაკი ხოშტარია

რამსენ დათეშიძე

ამიერკავკასიის რკინიგზის საზოგადოება

ამიერკავკასიაში რკინიგზის გაყვანის იდეა გაჩნდა 1857 წელს. თავდაპირველად ფიქრობდნენ, რომ გზა გაეყვანათ ფოთიდან თბილისამდე, მაგრამ საბოლოოდ შეჯერდნენ ბაქოდან ფოთამდე რკინიგზის გაყვანაზე, პროექტის მიზანი იყო შავი და კასპიის ზღვის რკინიგზით დაკავშირება. იმავე წელს რუსეთის იმპერატორს წარედგინა აღნიშნული პროექტი. რომელსაც როგორც სამხედრო ისე ეკონომიკური მნიშვნელობა ენიჭებოდა. რვა წლის შემდეგ რუსეთის იმპერიის მთავრობამ დადებითად გადაწყვიტა საკითხი და 1865 წლის გაზაფხულზე დაიწყო ფოთი-თბილისის რკინიგზის მშენებლობა. რკინიგზის ხაზისთვის საჭირო მიწების გამოსასყიდად და მშენებლობის მოსამზადებლად რუსეთის მთავრობამ 3 მილიონზე მეტი მანეთი გაიღო, ხოლო საკუთრივ სარკინიგზო სამშენებლო მასალისა და ინფრატრუქტურისთვის საჭირო თანხა ინგლისურმა სააქციო საზოგადოებამ გამოყო, რომელსაც 1873 წლის 16 ნოემბერს „ფოთი-თბილისის რკინიგზის საზოგადოება“ ეწოდა. რაც შეეხება სარკინიგზო ხაზს, ფოთიდან თბილისზე გავლით ბაქომდე თავისი განშტოებებით „ამიერკავკასიის რკინიგზა“ ეწოდა. მოძრაობა პირველად დაიწყო 1871 წელს ფოთი-ზესტაფონს შორის, ხოლო ფოთი-თბილისის ხაზზე დაიწყო 1872 წელს, 1883 წელს კი ბაქო-ფოთის ხაზზე, რამაც ნავთობის მრეწველობის განვითარებას ხელი შეუწყო. მალევე გაიხსნა სამტრედი- ბათუმის ხაზი.

1882 წელს, ამიერკავკასიის რკინიგზის საზოგადოებამ გამოუშვა 3%-იანი კორპორატიული ობლიგაციები, 125 და 625 რუბლის ნომინალით, რომლის შეძენაც შესაძლებელი იყო საბროკერო კომპანიებში სანქტ-პეტერბურგში, ამსტერდამში, პარიზში, ბერლინსა და ლონდონში. მოზიდული ფულადი სახსრებით განვითარდა რკინიგზის ხაზი და სისტემა კავკასიაში. გაიხსნა ბაქო-სურახანისა და ქუთაისი-ტყიბულის ხაზები. 1886 დან 1890 წლამდე მიმდინარეობდა სურამის 4 კილომეტრიანი სარკინიგზო გვირაბის მშენებლობა, რომლის გახსნის შემდეგ ამიერკავკასიის რკინიგზა შეუერთდა რუსეთის სარკინიგზო ქსელს. 1899-1908 წლებში ექსპლუატაციაში შევიდა თბილისი-ალექსანდრეპოლისა და ერევანი- ჯულფას ხაზი.

სურამის სარკინიგზო გვირაბი.

ОБЩЕСТВО ЗАКАВКАЗСКОЙ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ
Высочайше утвержденное 22-го Октября 1879 года.

Основной капитал Общества состоит:

1) из выкупленных Обществом на основании Высочайше утвержденного 25 Июня 1867 г. концессии для сооружения Цейтунского участка гарантированных акций, по 125 руб. мет., по	7,000,000 руб. мет.
гарантированных облигаций по	10,500,000 руб. мет.
2) из остальных средств Правительства на обочья, на основании дополнительных указов 7-го Апреля 1879 г. и на основании Устава 16-го Июня 1879 г., обобщен на	10,500,000 руб. мет.
	28,000,000 руб. мет.

Капитал этот, по основанию 23 Высочайше утвержденного 22 Октября 1879 года Устава Общества, увеличивается, согласно Высочайше утвержденному 23 Апреля 1882 г. Положению Комитета Министров, выпуском 3% облигаций для реализации капитала, потребного для сооружения Бакинского и Ленкоранского участков.

Выпуск 3% облигаций.

111,305 ают. по 1 облигации по мет., с № 60001 по № 111,305 по 125 р. м., по 13,913,125 р. м.	3 %
66,781 — — 5 — — — — с № 111,306 по № 445,219 по 125 р. м., — 41,738,125 — —	
Итого 178,086 ают., состоящих 445,219 облигаций	
или 222,695,000 фр. — 8,504,200 ф. ст. — 181,646,680 герм. мар. — 105,069,560 голл. гульд.	

Облигации эти погашаются по нарицательной цене, по тупежи 70 ают., тирежки, произведенными в С.-Петербурге в Апрѣлѣ и въ Октябрѣ каждого года, начиная съ Апрѣля 1883 г. Выдача капитала по облигациям, вышедшим из тирежки, производится 3/15 Июня и 3/15 Декабря каждого года, начиная съ 3/15 Июня 1883 года.

ОБЛИГАЦІА ВЪ СТО ДВАДЦАТЬ ПЯТЬ РУБЛЕЙ МЕТАЛЛ.
или 500 фран. — 20 фунт. стер. — 408 герм. мар. — 236 голл. гульд.

№ 07348

Облигация сія даетъ право на получение, до тѣхъ поръ, пока она не будетъ подлежать погашенію на тирежѣ, ежегоднаго дохода из 3%, т. е. 3 р. 75 к. мет.—15 фр.—12 м.—12 ш. 24 инф.—7 г. 6 цент.

Доходъ и погашеніе уплачиваются ежеполугодно, 3/15 Июня и 3/15 Декабря:

въ С.-ПЕТЕРБУРГѢ у С.-Петербургскаго Училища и Сиротскаго Бюро;	въ ЛОНДОНѢ у Училища Виретъ и К ^е ;
въ БАРНАУЛѢ у Барнаульскаго Училища Сиротъ и	въ БЕРЛИНѢ у Гг. Менделова и К ^е и у Гг. Гиберта Вернера и К ^е ;
у Гг. Гибберта и К ^е ;	въ АМСТЕРДАМѢ у Гг. Тинъ и К ^е ;

Вспомогательные сведения: облигация эта погашается по нарицательной цене, по тупежи 70 ают., тирежки, произведенными в С.-Петербурге в Апрѣлѣ и въ Октябрѣ каждого года, начиная съ Апрѣля 1883 г. Выдача капитала по облигациям, вышедшим из тирежки, производится 3/15 Июня и 3/15 Декабря каждого года, начиная съ 3/15 Июня 1883 года.

Вспомогательные сведения: облигация эта погашается по нарицательной цене, по тупежи 70 ают., тирежки, произведенными в С.-Петербурге в Апрѣлѣ и въ Октябрѣ каждого года, начиная съ Апрѣля 1883 г. Выдача капитала по облигациям, вышедшим из тирежки, производится 3/15 Июня и 3/15 Декабря каждого года, начиная съ 3/15 Июня 1883 года.

Президиумъ Общества Закавказской Железной Дороги.

С.-Петербургъ, 1882 г. Председатель Президіума *В. А. Кривинъ*.

Уполномоченный отъ Правленія *В. А. Кривинъ*.

კავკასიის რკინიგზის საზოგადოების 125 მანეთიანი
ობლიგაცია

სურამის სარკინიგზო გვირაბის გახსნისადმი მიძღვნილი
საიუბილეო მედალი

კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოება

XIX საუკუნის ბოლოსა და XX საუკუნის დასაწყისში კავკასიაში სარკინიგზო ქსელის განვითარების საკითხთან დაკავშირებით განსხვავებული შეხედულებები არსებობდა. აქტიურად მსჯელობდნენ იმის შესახებ, თუ რომელი სარკინიგზო ხაზის გაყვანა წარმოადგენდა გადაუდებელ ამოცანას. ჯერ კიდევ 1880 წელს თბილისის გუბერნიის თავადაზნაურობამ რუსეთის ხელისუფლებას მიმართა რკინიგზის მშენებლობის მოთხოვნით.

ილია ჭავჭავაძე მიიჩნევდა, რომ კახეთის ეკონომიკური აღორძინება მხოლოდ რკინიგზის გაყვანის შემდეგ გახდებოდა შესაძლებელი, რასაც ხელს შეუწყობდა რეგიონის მდიდარი ბუნებრივი რესურსები.

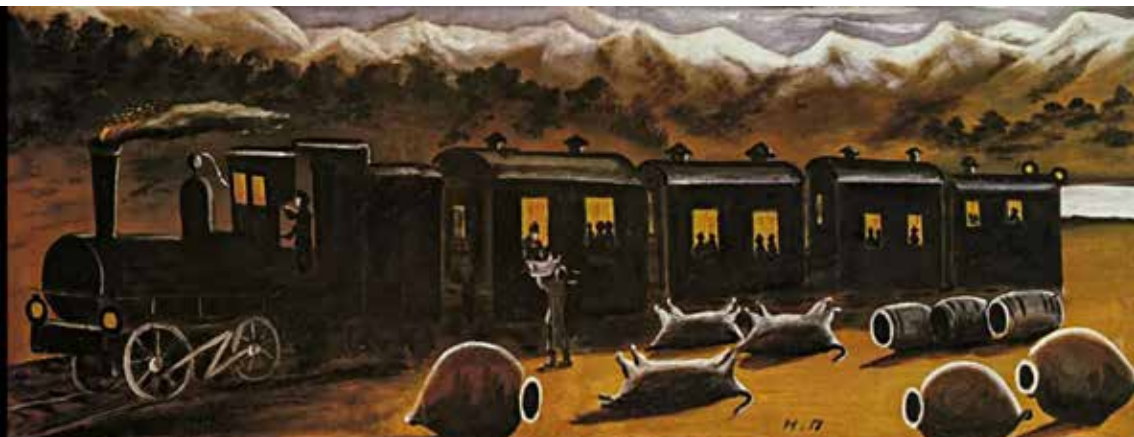
1892 წელს პეტერბურგში განიხილეს კახეთის რკინიგზის მშენებლობის საკითხი, ხოლო 1893 წლიდან დაიწყო საპროექტო სამუშაოები. მიუხედავად მრავალწლიანი განხილვებისა და სხვადასხვა შემაფერხებელი გარემოებებისა, მხოლოდ 1909 წელს თბილისის გუბერნიის თავადაზნაურობამ მიიღო რკინიგზის კონცესია და რუსეთის მთავრობის მიერ გარანტირებული საობლიგაციო სესხის გამოშვების ნებართვა.

ამის შემდეგ დაიწყო აქტიური საქმიანობა კახეთის რკინიგზის მშენებლობისათვის საჭირო ფინანსური რესურსების მოსაზიდად, როგორც რუსეთის იმპერიის შიგნით, ისე მის ფარ-

გლებს გარეთ. 1910 წლიდან კახეთის რკინიგზის მშენებლობას ხელმძღვანელობდა კერძო „კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოება“, რომელიც დააარსა თბილისის გუბერნიის თავადაზნაურობამ. საზოგადოების ხელმძღვანელად თავადაზნაურობის მხრიდან დაინიშნა თავადი დიმიტრი ჩოლოყაშვილი.

კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოების აქციებს ფლობდნენ: პეტერბურგის საერთაშორისო კომერციული ბანკი, პეტერბურგის სააღრიცხვო ბანკი, რუსეთის საშინაო ვაჭრობის ბანკი და რუსეთ-აზიის ბანკი. რუსეთის მსხვილი ბანკების მიერ საზოგადოების აქციების შეძენა აქტიურად მიმდინარეობდა. საზოგადოების ნომინალური კაპიტალი განისაზღვრა 13 230 000 რუბლად, რაც 1 400 000 ფუნტ სტერლინგს შეადგენდა. გამოშვებულ იქნა 189 რუბლის (20 ფუნტი სტერლინგი) და 945 რუბლის (100 ფუნტი სტერლინგი) ნომინალის წლიური 4.5%-იანი ობლიგაციები.

კახეთის რკინიგზის ხაზის მშენებლობა 1916 წელს დასრულდა, რის შედეგადაც კახეთი დაუკავშირდა ამიერკავკასიისა და რუსეთის სარკინიგზო ქსელს. აღნიშნულმა მოვლენამ მნიშვნელოვანი დადებითი გავლენა მოახდინა რეგიონის ეკონომიკურ განვითარებასა და სასაქონლო-ფულადი ურთიერთობების გაღრმავებაზე.

კახეთის მატარებელი. ნიკო ფიროსმანი.

კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოების 945
მანეთიანი ობლიგაცია

189 руб.

189 rubs.

4% ОБЛИГАЦИОННЫЙ ЗАЕМЪ 1912 г.

ОБЩЕСТВА КАХЕТИНСКОЙ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ

на нарицательный капиталъ въ 13.230.000 рублей = 1.400.000 фунтовъ стерлинговъ,
съ безусловною гарантиею ИМПЕРАТОРСКАГО Россійскаго Правительства
въ уплатѣ процентовъ и купона и погашения по облигациямъ.

№А 16695

ОБЛИГАЦІЯ

№А 16695

ВЪ СТО ВОСЕМЬДЕСЯТЬ ДЕВЯТЬ РУБЛЕЙ = 20 ФУНТ. СТЕРЛ.
НА ПРЕДЪЯВЛЕНІИ.

Владѣлецъ сей облигации получаетъ ОТА ВОСЕМЬДЕСЯТИ ДЕВЯТИ рублями (1 руб. 70 коп.) или ДВАДЦАТЬЮ фунтами стерлинговъ въ годъ, вычисленныхъ на рубль, на сумму сей облигации, въ нарицательный капиталъ 13.230.000 руб. или 1.400.000 фунт. стерлинговъ.

Всѣмъ облигационнымъ держателямъ и лицамъ, доставшимъ Обществу Кахетинской желѣзной дороги.

Слѣдуетъ знать, что для сей купона и въ теченіе всего срока для обращения, предоставляется безусловная гарантия ИМПЕРАТОРСКИМЪ Россійскимъ Правительствомъ въ уплатѣ процентовъ купона и погашения.

Однимъ купономъ и уплатѣ купона по облигации въ теченіе облигационнаго срока, зачисленъ отъ общества процентъ на купонъ, какъ въ настоящемъ такъ и въ будущемъ.

Проценты, по ЧЕТЫРЬ съ ПОЛОВИНОЮ въ годъ, уплачиваются полугодово предъавителямъ.

18/17 Февраля/1 Марта и 19 Августа/1 Октября каждые годъ. С.-Петербургъ, 1912

4% BOND LOAN OF 1912

ON TAKE

КАХЕТИАН RAILWAY COMPANY

for 13,230,000 rubles or 1,400,000 sterling nominal

which shall be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

BOND FOR 189 ROUBLES = £ 20 STERLING.

BOND TO BE PAID

Interest of 4% on the face of the bond to be paid quarterly or 20 sterling in the Loan, which has

to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

Further details, from time to time, the same Government, the same Government of the IMPERIAL Russian Government.

The amount of interest and principal to be repaid by the IMPERIAL Russian Government at the payment of interest and principal.

ОБЩЕСТВО КАХЕТИНСКОЙ ЖЕЛ. ДОР.

THE KAHETIAN RAILWAY COMPANY.

20 ф. ст.

£ 20 st.

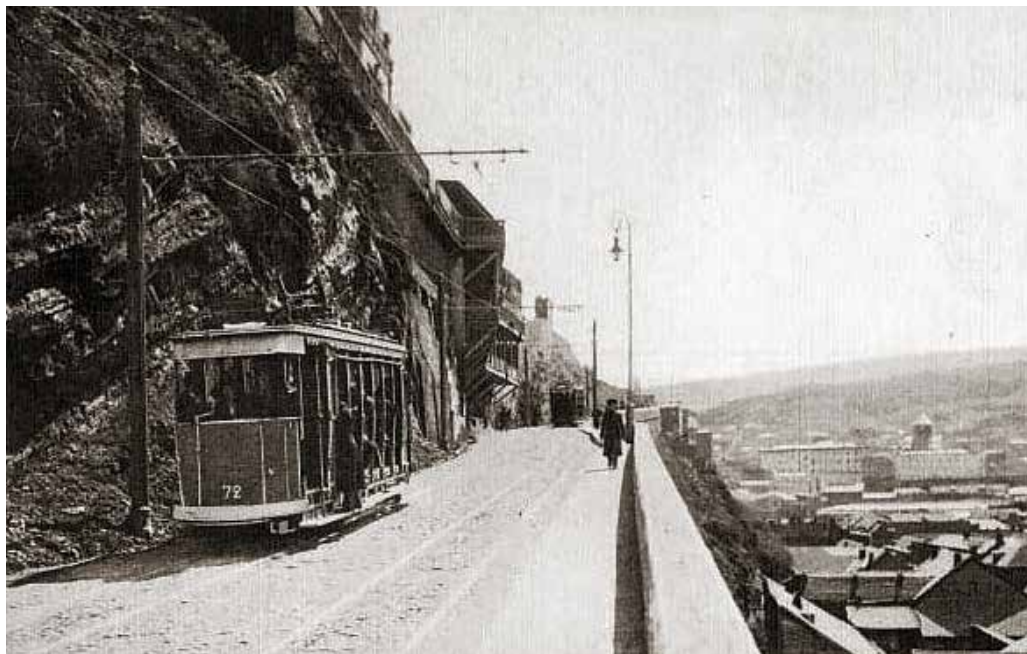
კახეთის რკინიგზის სააქციო საზოგადოების 189
მანეთიანი ობლიგაცია

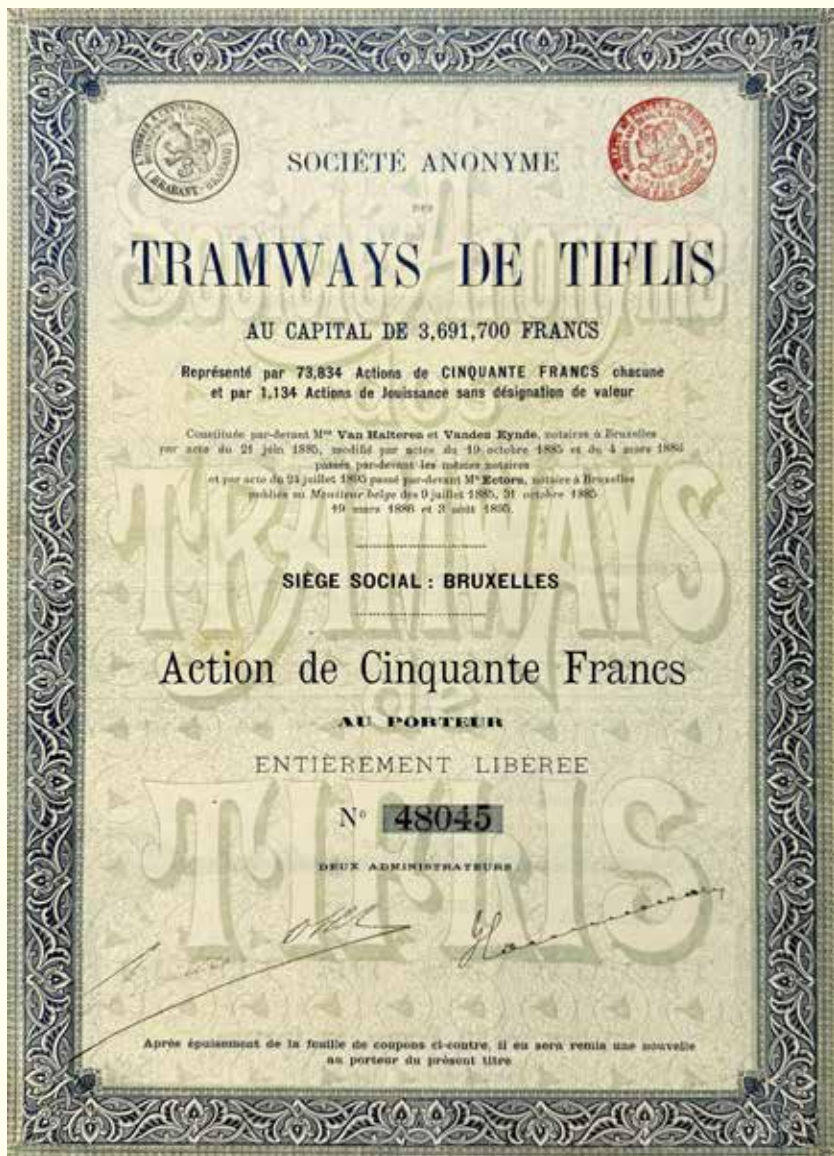
თბილისის ტრამვაის საზოგადოება

თბილისში ტრამვაის ისტორია XIX საუკუნის 80-იანი წლებიდან იწყება. 1883 წელს ქალაქში გამოჩნდა ცხენების წევაზე მომუშავე სარკინიგზო ტრანსპორტი, რომლის იდეა ეკუთვნოდა კარლ დუევეცკის. მან 1881 წელს 11 აპრილს მიიღო 45 წლიანი კონცესია ტფილისის საქალაქო მთავრობისაგან ცხენებით შებმული ტრამვაის ხაზის მშენებლობაზე. პროექტს ხელმძღვანელობდა ინჟინერი შევცოვი. ცხენშებმული ვიწროლიანდაგიანი რკინიგზა ე.წ. „კონკა“ იყო ოთხივე მხრიდან ღია ვაგონი, რომელსაც რკინის ბოძებზე დაყრდნობილი სახურავი ეხურა და 20 მგზავრს იტევდა. ახლადგახსნილი ტრამვაი ექსპლუატაციაში პერიოდულად შევიდა 1883 წელს.

1885 წლის 21 ივნისს ბრიუსელში დაარსდა „ტფილისის ტრამვაის (რკინიგზის) ბელგიური სააქციო საზოგადოება“. გამოშვებულ იქნა 12500 აქცია. 1889 წლის 15 ოქტომბერს გაიხსნა ყორღანოვის კერძო ხაზი, რომელიც ასევე ბელგიურმა კომპანიამ შეისყიდა. 1886 წელს დაემატა კიდევ ერთი ხაზი. 1887 წლისთვის თბილისის ტრამვაის შემადგენლობა 60 ცხენ-შებმულ ვაგონს შედიოდა და დღეში 15 000-მდე მგზავრს ემსახურებოდა. ხაზის სიგრძე კი 30 კილომეტრს აღემატებოდა, ხოლო მგზავრობის ფასი 3- დან 5 კოპეიკამდე მერყეობდა.

1899 წელს ქალაქ თბილისის საბჭომ გამოაცხადა ახალი სატენდერო დადგენილება ტრამვაის ხაზის ელექტროფიკაციისა და ახალი ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობის შესახებ. ტენდერში ბელგიურმა კომპანიამ გაიმარჯვა. რომელმაც მალევე რეორგანიზაცია განიცადა და 1901 წელს განახლებული ფორმით დაიწყო მუშაობა. აქციონერთა კრების გადაწყვეტილებით საწინებო კაპიტალი 8 მილიონზე მეტი ფრანგულ ფრანკს გადააჭარბა, რისთვისაც დამატებითი აქციები გამოუშვეს. აქციებზე გაზრდილი მოთხოვნის გამო ბრიუსელის რამოდენიმე სტამბაში დაიბეჭდა თბილისის ტრამვაის აქციები. 1904 წლიდან, თბილისში კონკა ელექტროტრამვაიმ შეცვალა. ძველი ტრამვაები ერევანსა და ფოთს მიჰყიდეს, ცხენებით მოძრავი ტრამვაის ახლადშექმნილ ახლადშექმნილ კომპანიებში გამოსაყენებლად.

თბილისის ტრამვაის საზოგადოების 50 ფრანკიანი აქცია

ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტის წარმოების საზოგადოება

 ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტის წარმოების საზოგადოება 1895 წელს სანქტ-პეტერბურგში, დაფუძნდა. მისი საწესდებო კაპიტალი 2 000 000 ოქროს რუბლს შეადგენდა. საზოგადოებამ გამოუშვა 125 ოქროს რუბლის ნომინალის აქციები.

სააქციო საზოგადოების მიზანი იყო ლითონის მისაღებად ქუთაისის გუბერნიაში მდებარე სასარგებლო წიაღისეულის, საბადოების დამუშავება და ათვისება; ასევე, კოქსისა და ბრიკეტების წარმოება, საქმიანობასთან დაკავშირებული სავაჭრო-სამრეწველო ოპერაციების განხორციელება.

XIX საუკუნის ბოლოს საქართველოში, რომელიც რუსეთის იმპერიის ნაწილი იყო, სამრეწველო ბუმი დაიწყო, რასაც სოლიდური ფინანსური რესურსი სჭირდებოდა. ტყიბულის საბადო წარმოადგენდა იმ უმნიშვნელოვანეს სტრატეგიულ ობიექტს, სადაც მოიპოვებდნენ ქვანახშირს, „შავ ოქროს“. ქვანახშირი სჭირდებოდა რკინიგზას, ქარხნებს, გათბობას. ინდუსტრიის ასამუშავებლად საჭირო იყო ფულადი რესურსის მოზიდვა, რაც მსგავსი ტიპის აქციებით ხორციელდებოდა. ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტის წარმოების საზოგადოების აქცია ადასტურებს, რომ საქართველო, კერძოდ ტყიბული, ინდუსტრიული რევოლუციის და ევროპული კაპიტალიზმის ნაწილი იყო.

ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტების
წარმოების საზოგადოების 125 მანეთიანი აქცია

ტყიბულის ქვანახშირის საბადოებისა და ბრიკეტების
წარმოების საზოგადოების 125 მანეთიანი ობლიგაცია

კავკასიის სამრეწველო და მეტალურგიული საზოგადოება

მე-XIX საუკუნის ბოლოს და მე-XX საუკუნის დასაწყისში საქართველო, როგორც რუსეთის იმპერიის ნაწილი, მიმზიდველ და მნიშვნელოვან არეალს წარმოადგენდა სამრეწველო ქვეყნებისთვის. განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევდა ჭიათურის მანგანუმის საბადოები, რადგან მანგანუმი აუცილებელი ნედლეული იყო ფოლადის წარმოებაში.

ფრანგული სააქციო საზოგადოება სახელწოდებით „კავკასიის სამრეწველო და მეტალურგიული საზოგადოება“ (Société Industrielle et Métallurgique du Caucase) 1897 წელს პარიზში დაფუძნდა და რუსეთის იმპერიის ტერიტორიაზე, ძირითადად ამიერკავკასიაში ოპერირებდა. იმ პერიოდში საფრანგეთი რუსეთის ინდუსტრიის ერთ-ერთი დიდი ინვესტორი იყო. მის მიზანს კი კავკასიის რეგიონში წიაღისეულის, ძირითადად სპილენძის მოპოვება და გადამუშავება წარმოადგენდა. საზოგადოების კაპიტალი შეადგენდა 1.250 000 ფრანკს. 1911 წელს კაპიტალი გაიზარდა 16 000 000 ფრანკამდე, აქციები დაყოფილი იყო 250 ფრანკიან 64000 აქციად, საიდანაც 10 000 აქცია გამოყოფილი იყო უშუალოდ ახტალის სპილენძის საბადოსთვის.

1919 წელს წელს საქართველოს დემოკრატიულმა რესპუბლიკამ ჭიათურის მანგანუმის ექსპორტზე სახელმწიფო მონოპოლია დააწესა და კავკასიის სამრეწველო და მეტალურგიული საზოგადოებას მოქმედების უფლება შეეზღუდა.

1921 წელს, საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ სააქციო საზოგადოებამ საქართველოში არსებობა შეწყვიტა.

კავკასიის სამრეწველო და მეტალურგიული
საზოგადოების 250 ფრანკიანი აქცია

ქალაქ თბილისის საქალაქო ობლიგაცია

1 860-იან წლებში, რუსეთის იმპერიაში ბატონყმობის გაუქმებამ გამოიწვია ქალაქის მოსახლეობის სწრაფი ზრდა, რამაც განაპირობა მიმდინარე და კაპიტალური ხარჯების მომატება. რუსეთის ქალაქებში საზოგადოებრივი მომსახურების დონე გაცილებით დაბალი იყო, ვიდრე ევროპაში. მუნიციპალური მომსახურების მზარდი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად და კაპიტალდამბანდებელი საწარმოების (წყალმომარაგება, კანალიზაცია) განვითარებისთვის. სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსური და საკრედიტო მხარდაჭერის არარსებობის გამო, ქალაქები იძულებულნი იყვნენ გამოეყენებინათ კერძო და იურიდიული პირებისგან ნასესხები სახსრები, ანუ მიემართათ საობლიგაციო სესხებისკენ. ამ დროისთვის უცხოურ ქვეყნებს უკვე ჰქონდათ ობლიგაციების გამოშვების დადებითი გამოცდილება. 1875 წელს პირველი საქალაქო სესხი წლიური 5%-იანი განაკვეთით, 48 წლის ვადით აიღო სანქტ-პეტერბურგმა. 1916 წლამდე რუსეთის იმპერიის 58 ქალაქმა (სულ 1100 ქალაქიდან) ჯამში გამოუშვა 187 ობლიგაცია, სულ 752 მილიონი მანეთის ოდენობით. საქალაქო ობლიგაციებს არ უზრუნველყოფდა რუსეთის საიმპერიო ხელისუფლება, ქალაქის მიერ ობლიგაციებზე პროცენტისა და კაპიტალის გადახდა გარანტირებული იყო ყველა შემოსავლითა და უძრავი ქონებით. ამავდროულად, არსებობდა მთავრობის მიერ რეგულირებული პროცედურა სესხის მიზნობრიობის, მისი

მოცულობის, სესხის სტრუქტურის, გამოშვების, განთავსებისა და დაფარვის პირობების დასამტკიცებლად. ქალაქის სესხებს ახასიათებდათ ხანგრძლივი ვადა 4-დან 73 წლამდე. საქალაქო ობლიგაციები განთავსებული იყო რუსეთის ყველა მსხვილ ბირჟაზე, XX საუკუნის დასაწყისიდან, კი საქალაქო ობლიგაციების განთავსება დაიწყო უცხოურ ბირჟებზე. ამრიგად, ობლიგაციების მიმოქცევამ ადგილობრივ და უცხოურ ბირჟებზე მნიშვნელოვნად გაზარდა ფასიანი ქაღალდების ლიკვიდურობა და მათი მომგებიანობა. 1910 წელს თბილისის საქალაქო მმართველობისათვის გამართულ არჩევნებში, ხმათა უმრავლესობით გაიმარჯვა საზოგადო და პოლიტიკურმა მოღვაწე ალექსანდრე ხატისოვმა. ქალაქის თავად არჩევის შემდეგ მან დაიწყო მისი იდეების განხორციელება, ნაყოფიერი აღმოჩნდა მისი მმართველობა (1910-1917 წწ), შემუშავებულ იქნა ჯანდაცვის, კულტურისა და მეცნიერების, განათლების განვითარების პროგრამები. ალექსანდრე ხატისოვი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა ქალაქის მშენებლობის ხარისხს და არქიტექტურულ იერსახეს. სწორედ, მისი მმართველობის პერიოდში გამოუშვეს ქალაქ თბილისის 5% ობლიგაციები 187 მანეთისა და 50 კოპეიკის ნომინალით, რაც 500 ფრანკსა ან 404 გერმანულ მარკას უდრიდა. აღნიშნული ობლიგაციები შესაძლებელი იყო როგორც რუსეთის ისე ევროპის ბირჟებზე განთავსებულიყო.

თბილისის საქალაქო სესხის ობლიგაცია

თბილისის თვითმმართველობის შენობა

ალექსანდრე ხატისოვი
თბილისის ქალაქის თავი

ქალაქ ფოთის საქალაქო ობლიგაცია

1 860-იან წლებში რუსეთის იმპერიაში ბატონყმობის გაუქმებამ ქალაქის მოსახლეობის სწრაფი ზრდა გამოიწვია. შედეგად, გაიზარდა როგორც მიმდინარე, ისე კაპიტალური ხარჯები. იმ პერიოდში რუსეთის ქალაქებში საზოგადოებრივი მომსახურების დონე გაცილებით დაბალი იყო, ვიდრე ევროპაში. შესაბამისად, მუნიციპალური მომსახურების მზარდი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად და ისეთი კაპიტალ-დამბანდებელი სანარმოების განსავითარებლად, როგორიცაა წყალმომარაგება და კანალიზაცია, საჭირო გახდა დამატებითი ფინანსური რესურსები.

სახელმწიფოს მხრიდან ფინანსური და საკრედიტო მხარდაჭერის არარსებობის გამო, ქალაქები იძულებულნი გახდნენ მიემართათ საობლიგაციო სესხებისთვის და გამოეყენებინათ კერძო თუ იურიდიული პირებისგან ნასესხები სახსრები. ამ დროისთვის უცხოურ ქვეყნებს უკვე ჰქონდათ ობლიგაციების გამოშვების დადებითი გამოცდილება. პირველი საქალაქო სესხი რუსეთის იმპერიაში 1875 წელს სანქტ-პეტერბურგმა აიღო წლიური 5% განაკვეთით და 48 წლის ვადით. 1916 წლამდე იმპერიის 1100 ქალაქიდან 58-მა ჯამში 187 ობლიგაცია გამოუშვა, რომელთა საერთო ღირებულება 752 მილიონ მანეთს შეადგენდა.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საქალაქო ობლიგაციებს არ უზრუნველყოფდა რუსეთის საიმპერიო ხელისუფლება. ქალაქის მიერ პროცენტისა და კაპიტალის გადახდა გარანტირებული იყო მისივე შემოსავლებითა და უძრავი

ქონებით. ამავდროულად, არსებობდა მთავრობის მიერ რეგულირებული პროცედურა, რომელიც ამტკიცებდა სესხის მიზნობრიობას, მოცულობას, სტრუქტურას, გამოშვებას, განთავსებასა და დაფარვის პირობებს. ქალაქის სესხები ხანგრძლივი ვადით ხასიათდებოდა და 4-დან 73 წლამდე მერყეობდა.

XX საუკუნის დასაწყისიდან საქალაქო ობლიგაციები, რუსეთის მსხვილი ბირჟების გარდა, უცხოურ ბირჟებზეც განთავსდა. ფასიანი ქაღალდების მიმოქცევამ ადგილობრივ და საერთაშორისო დონეზე მნიშვნელოვნად გაზარდა მათი ლიკვიდურობა და მომგებიანობა.

1882 წელს ფოთმა საქალაქო თვითმმართველობის უფლება მიიღო. 1894 წლის 18 სექტემბერს ქალაქის თავად აირჩიეს ნიკო ნიკოლაძე, რომლის მმართველობის პერიოდშიც (1912 წლამდე) ქალაქში მასშტაბური მშენებლობები განხორციელდა: აშენდა ფოთის ნავსადგური, ელექტროსადგური, მუზეუმი, საკათედრო ტაძარი და გიმნაზიები. ასევე, გაყვანილ იქნა წყალსადენი, განხორციელდა ელექტროფიკაცია და ექსპლუატაციაში შევიდა ცხენის ტრამვაი. სწორედ ამ პროექტების დასაფინანსებლად, ნიკო ნიკოლაძის მმართველობის დროს, ქალაქმა ფოთმა გამოუშვა 100 და 500 მანეთიანი 5%-იანი საქალაქო ობლიგაციები რამდენიმე მილიონის ოდენობით.

Obligation de 100 roubles

№1113

100 Рублей.

ЗАЕМЪ ГОРОДА ПОТИ ВЪ 2.000.000 РУБЛЕЙ.

заключенный на основании ВЫСОЧАЙШЕ утвер-
жденного въ 9 день Мая 1900 года положенія
Комитета Министровъ.

ОБЛИГАЦІА

ВЪ

СТО РУБЛЕЙ,

приносящая дохода по ПЯТИ процентовъ въ годъ.

Уплачиваемые по сему облигациямъ проценты подлежатъ сбору съ доходовъ отъ денежныхъ капиталовъ.

Городской Голова *Н. Миндуг*

Члены Городской Управы: *С. Миндуг*
В. Кукуш

РУБЛЕЙ

Книга *111*, листъ

Подпись *В. Кукуш*

Условія выпуска Потийской Городскою Думою второго облигационнаго займа на нарицательный капиталъ 2.000.000 рублей.

утвержденныхъ Г. Товарищемъ Министромъ Финансовъ 1 Августа 1900 года.

1. На основаніи Высочайше утвержденнаго 9 Мая 1900 г. положенія Комитета Министровъ, Потийская Городская Дума для покрытия расходовъ на устройство Потийскаго порта, а также на увеличеніе и оборудованіе внутренняго въ весь бассейнъ, заключаетъ второй облигационный заемъ въ средстве выкупа 3% облигаций на нарицательный капиталъ въ 2.000.000 рублей.

2. Облигации выпускаются именныя или на предъявителя, достоинствомъ въ 100, 500 и 1000 рублей каждая.

3. Именные облигации выпускаются на имя Потийской Городской Управы на имя лица, кому

онѣ принадлежатъ. При передачѣ именныхъ облигаций отъ одного лица къ другому, а также при обращеніи безименныхъ облигаций въ именныя и наоборотъ, онѣ должны быть предъявлены въ Городскую Управу для отбитія по каталогу.

4. Каждая облигация снабжается грифомъ Городской Головы или вступившаго его мѣсто и подписавшаго каталогу Управы и бѣгалыми оной, съ приложеніемъ печати Потийской Городской Управы.

5. Облигации приносятся ежегодно по 3% интереса, начиная съ 1 Дека 1900 г., и погашаются съ извѣщеніемъ за 10 лѣтъ. По истеченіи этого срока, владѣющему облигациею, не внесенной къ этому

rapportant 5%.

Emprunt de la ville de Poti de 2.000.000 roubles.

Signature par S. M. le Gouverneur le 9 Mai 1900.

ფოტოს საქალაქო სესხის 100 მანეთიანი ობლიგაცია

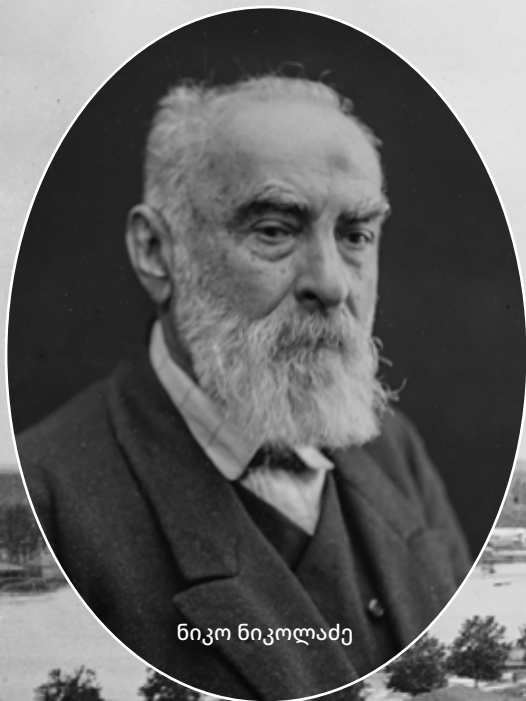
RECEIVED BY S. M. J. KAPTEIN LE 21 JUN 1950

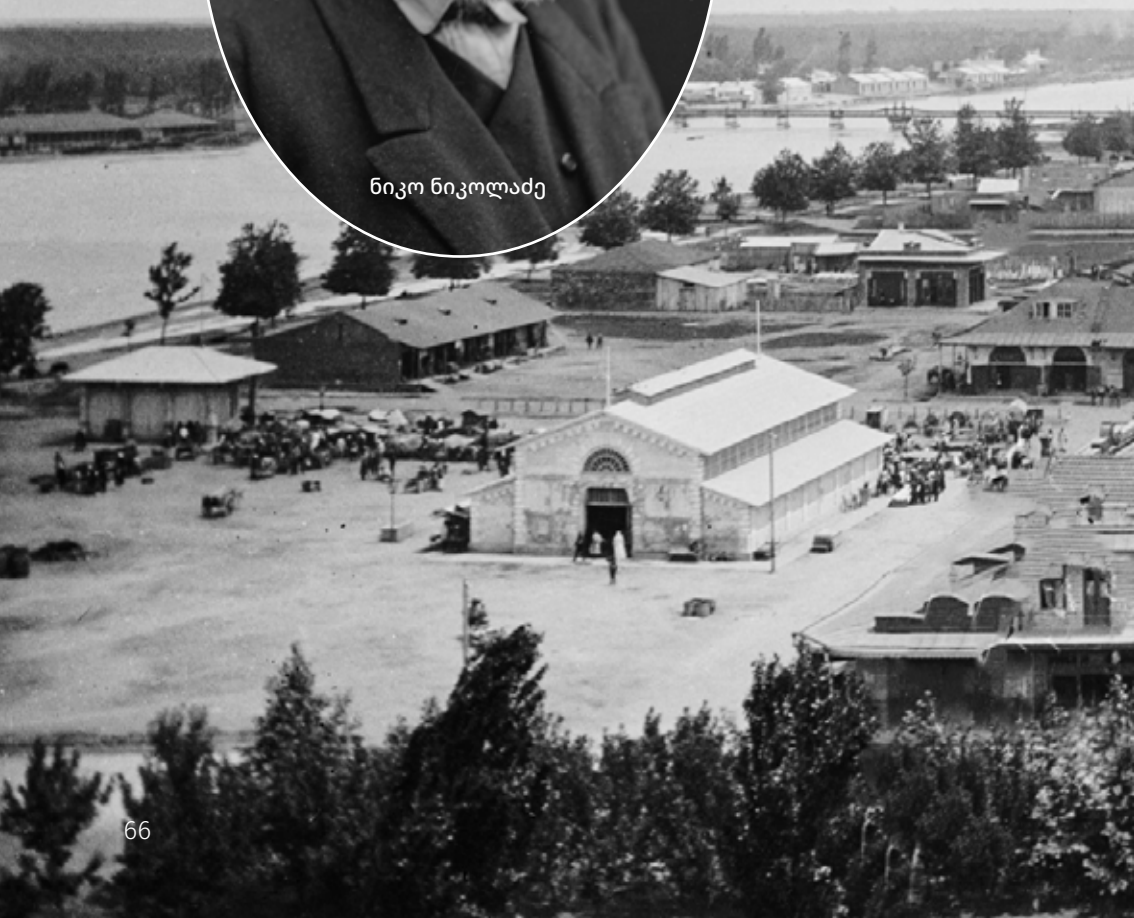
ნიკო ნიკოლაძე ქალაქის თვითმმართველობის
თანამშრომლებთან ერთად

კონკა ფოთში

ნიკო ნიკოლაძე

თბილისის საქალაქო საკრედიტო საზოგადოება

1 860 წელს რუსეთში ოფიციალურად გაიხსნა სახელმწიფო ბანკი, რომელმაც 1866 წელს თბილისში გახსნა წარმომადგენლობა კანტორის სახით. „რუსეთის სახელმწიფო ბანკის თბილისის კანტორა“ გარკვეულწილად მაკონტროლებელ ფუნქციას ასრულებდა.

1871 წელს თბილისელმა ვაჭრებმა და მრეწველებმა რუსეთის ფინანსთა სამინისტროს მიმართეს საკრედიტო საზოგადოების გახსნის თხოვნით. შედეგად, 1872 წლის 29 იანვარს ოფიციალურად დაარსდა თბილისის საქალაქო საკრედიტო საზოგადოება. მისი დამფუძნებელი იყო 58 თბილისელი აქციონერი, ხოლო საწესდებო კაპიტალი 68 400 მანეთს შეადგენდა.

საზოგადოება თბილისის ცენტრში, მაშინდელ ერევანსკის მოედანზე (დღევანდელი თავისუფლების მოედანი), ხარაზოვის სახლში ქირობდა ოფისს. საკრედიტო საზოგადოებას ხელმძღვანელობდა გრიგოლ ადელხანოვი.

1880-იანი წლებიდან თბილისის საქალაქო საკრედიტო საზოგადოება უშვებდა 5%-იან ობლიგაციებს. საზოგადოება წარმატებით ოპერირებდა თბილისში და 1907 წლისთვის უკვე გახსნა ფილიალი, რომელსაც თბილისის ურთიერთკრედიტის საზოგადოება ეწოდა. 1913 წლისთვის საწესდებო კაპიტალმა 6 281 109 მანეთს მიაღწია.

1910 წლიდან საკრედიტო საზოგადოებამ საკუთარი შენობის მშენებლობა დაიწყო, რომელიც 1915 წელს დასრულდა. შენობის პროექტი ეკუთვნოდა თბილისელ არქიტექტორ მიხეილ ოპანჯანოვს, რომელიც ასევე ხელმძღვანელობდა სამშენებლო სამუშაოებს. შენობის

თბილისის ურთიერთსაკრედიტო საზოგადოების შენობა

თბილისის საკრედიტო საზოგადოების 100 მანეთიანი ობლიგაცია

ბიბლიოგრაფია

1. ასათიანი იოველ, ილია ჭავჭავაძე და თბილისის ქართული საადგილმამულო ბანკი. თბ. 1994 წელი.
2. ვაჟბედაშვილი რამაზ, კახეთის რკინიგზის მშენებლობის ისტორია. თბ. 2001 წელი.
3. მახარაძე ნ, სარალიძე ა., თბილისი საქალაქო ტრანსპორტის განვითარების ისტორიიდან. თბილისი 2012 წელი.
4. ქართული საბჭოთა ენციკლოპედია, ტომი 10. თბ. 1986 წელი.
5. ჯანელიძე ოთარ, ზუბალაშვილები, დავით სარაჯიშვილი, აკაკი ხოშტარია, მიტროფანე ლალიძე და სხვანი. თბ. 2022 წელი.

კატალოგში გამოყენებულია საქართველოს ეროვნული არქივისა და ეროვნული ბიბლიოთეკის ფოტოები.

